

Strengere benadering rechtbank nekt residu: verder gebruik is onzeker dus geen sprake van een bijproduct

In de Kaderichtlijn afvalstoffen 2008 (2008/98/EG) is de reikwijdte van het begrip afvalstoffen nader gepreciseerd in het licht van bestaande Europese rechtspraak. Er is voorzien in twee uitzonderingen, enerzijds voor bijproducten (artikel 5) en anderzijds voor einde-afvalfase (artikel 6). Productieresiduen kunnen slechts als bijproduct worden aangemerkt als zij aan vier cumulatieve voorwaarden voldoen, waaronder de voorwaarde dat het zeker is dat een residu zal worden gebruikt.

In 2012 heeft de Europese Commissie de 'Guidance on the interpretation of key provisions of Directive 2008/98/EC on waste' (hierna: Guidelínes) vastgesteld ter nadere duiding van onder meer de criteria voor bijproducten. Er is nadrukkelijk geen sprake van nadere criteria maar slechts van guidance. In de praktijk dreigen de Guidelínes echter wel als nadere criteria te worden toegepast, zoals onder meer blijkt uit de uitspraak van de rechtbank Noord-Nederland van 4 juli 2017 (ECLI:NL:RBNNE:2017:2452). In deze uitspraak concludeert de rechtbank – mede aan de hand van de Guidelínes – dat onzeker is dat zogenaamd 'methanolhoudend glycerinewater' verder zal worden gebruikt door biovergisters dus er is geen sprake van een bijproduct. Dit terwijl volgens het StAB-advies wel kon worden geconcludeerd dat verder gebruik zeker is gelet op de omstandigheden waarbij er reeds jaren sprake is van een afzet (via een tussenhandelaar) naar biovergisters waarbij de stof in zijn geheel wordt gebruikt ten behoeve van de energieproductie.

Betekenis contracten

Volgens de rechtbank vormt het bestaan van contracten tussen de producent van het materiaal en de opvolgende gebruiker een indicatie dat het residu daadwerkelijk zal worden gebruikt (conform de Guidelínes p. 16). Echter, een tussenhandelaar kan niet als de opvolgende gebruiker worden aangemerkt. De rechtbank is van oordeel dat nu geen contract bestaat tussen eisers en de opvolgende gebruiker, daarmee het risico dat het glycerinewater ongecontroleerd wordt gestort of verwijderd blijft bestaan. De stelling dat het glycerinewater door de tussenhandelaar veelal wordt doorverkocht aan biovergisters maakt naar het oordeel van de rechtbank niet dat het verdere gebruik zeker is. Uit de uitspraak blijkt helaas niet of een deel van het glycerinewater bij gebrek aan vraag inderdaad wordt verwijderd.

Financíal gain

Blijkens de Guidelínes (p. 16) vormt het bestaan van een financíel voordeel een indicatie dat verder gebruik zeker is. In casu ontvangt de producent EUR 9,50 per ton geleverd glycerinewater. De Guidelínes noemen echter ook contra-indicaties zoals het gegeven dat het financíele voordeel "is nominal compared to the cost of waste treatment" (p. 17). De verwijderingskosten voor glycerinewater zouden EUR 50-150 per ton bedragen. Dit betekent naar het oordeel van de rechtbank dat het door eisers geclaimde financíele voordeel niet leidt tot een indicatie dat 'verder gebruik zeker is', maar eerder een contra-indicatie is voor die conclusie, nu dit voordeel zeer gering is in vergelijking met de kosten van verwijdering. Dit is wat mij betreft te kort door de bocht, met name ook omdat het niet vanzelfsprekend lijkt dat de opbrengst moet worden afgezet tegen de verwijderingskosten. Terecht merken eisers op dat bij verkoop geen verwijderingskosten worden gemaakt.

Solid market

Het bestaan van een 'solid market' (vraag en aanbod) duidt ook op zekerheid van gebruik. Nu het glycerinewater kennelijk al jarenlang wordt verkocht is er duidelijk een markt. Echter, volgens de rechtbank merkt verweerder terecht op dat er geen sprake is van een markt waar vraag en aanbod op elkaar zijn afgestemd. Het aanbod glycerinewater wordt niet bepaald door de vraag van biovergisters zodat het risico blijft bestaan dat het water ongecontroleerd wordt verwijderd. Dit risico lijkt evenwel verwaarloosbaar gelet de jarenlange verkoop. Daar gaat de rechtbank gemakshalve aan voorbij.

The Residu fulfíls the same specifications as other products

De laatste indicatie die in de Guidelínes (p. 17) is opgenomen, is dat het materiaal aan dezelfde specificaties voldoet als andere producten op de markt. Volgens de rechtbank is duidelijk dat er met betrekking tot glycerinewater geen specificaties gelden zoals voor andere producten op de markt. Maar dan kan je ook niet aan die (ontbrekende) specificaties voldoen.

Conclusie

Al met al vraag ik me af of de rechtbank niet teveel waarde hecht aan het al dan niet voldoen aan de indicaties uit de Guidelínes. De in de Guidelínes genoemde indicaties betreffen slechts voorbeelden, geen nadere harde criteria.

Mr. Arthur van Rossem,
Ted Legal, Rotterdam